

**แนวทางการพัฒนาในการสร้างชุมชนเข้มแข็งของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น**
**THE DEVELOPMENT GUIDELINE FOR BUILDING A STRONG
COMMUNITY OF THE SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION IN KHON KAEN PROVINCE***

รุ่งนภา กิตติลาภ, ศิวาพร กิตติลาภ, อุมารวรรณ วาทกิจ, อลงกรณ์ สุขวัน
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Rungnapha Kittilap, Siwaphon Kittilap, Umarwan Watakit, Alongkorn Sukawan
Northeastern University, Thailand
E-mail: Rungnapha.kit@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อบทบาทในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาในการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสร้างชุมชนเข้มแข็งแบบยั่งยืน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อบทบาทในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บทบาทด้านศาสนาและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็น ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม 2) แนวทางในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง พบว่า มี 4 แนวทางหลักที่ควรพัฒนา 2.1) พัฒนาด้านเศรษฐกิจ เห็นว่าควรให้การสนับสนุนอาชีพต่างๆ ของประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล 2.2) จัดหาเครือข่ายตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอาชีพเสริมในกรณีว่างงานให้ชุมชนมีรายได้ 2.3) ให้การสนับสนุนงบประมาณ และจัดหาพันธุ์พืชเกษตรกรรมใหม่ๆ มาแจกจ่าย

แก่เกษตรกร และพืชที่ปลูกอยู่แล้ว 2.4) จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล, การสร้างชุมชนเข้มแข็ง

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the opinions of personnel towards the role of building a strong community, and 2) to study the development guideline for building a strong community of the subdistrict administrative organization in Khon Kaen province. This study is mixed-method research: quantitative and qualitative research. Four hundred personnel who associated with the subdistrict administrative organization were the participants of this study. The research methodology was the questionnaire. The statistics such as percentage, average, and standard deviation were employed in this study. The conducted data were discussed to find the development guideline for building a strong community.

The results of the study revealed that 1) the overall opinions of personnel towards the roles of building a strong community was at a medium level. When comparing in each aspect found that the role of religion and culture was at a high level, followed with economic, and society. 2) there are four main approaches for building a strong community that should be developed. 2.1) economic development: professions of subdistrict administrative organization's population should be supported. 2.2) providing the market network for selling the products especially the supplementary occupation in the case of unemployment which will increase the income of the community. 2.3) providing the budget for buying new varieties of agricultural plants to distribute to farmers including the plants that are already planted. 2.4) the community takes part in planning the concrete action plan.

Keywords: The development guideline of sub district administrative organization, Building a strong community

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลาง สถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้น เป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลาง การแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมากแต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิคุณภาพคนไทยยังต่ำ แรงงาน ส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็น อุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา โครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้ขาดแคลนแรงงาน จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงตั้งแต่ปี 2558 และโครงสร้างประชากรจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ซึ่งเป็นทั้งต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ในขณะที่การบริหารจัดการ ภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และมีปัญหาคอร์รัปชันเป็นวงกว้าง จึงส่งผลให้การผลักดัน ขับเคลื่อนการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ บางภาคส่วนของสังคมจึงยังถูกทิ้งอยู่ข้างหลัง ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างชุมชนเข้มแข็งให้เป็นพลังร่วมทางสังคมในการสนับสนุนการพัฒนา และพร้อมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เพื่อยกระดับทักษะของคนในชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนจัดสวัสดิการและบริการ ในชุมชน และผลักดันกลไกการกระจายที่ดินทำกินและการบริหารจัดการที่ดินของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหา การไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย รวมถึงการมีสิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ โดยที่ชุมชนจะต้องมีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันใน

การกระทำ มีการจัดการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 :2560-2564)

สำหรับความเข้มแข็งของชุมชน จะสร้างขึ้นมาได้ต้องอาศัยอยู่บนพื้นฐานของ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยในแต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของ ชุมชนในมิติต่างๆ เช่น มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ มิติทางด้าน สังคม และมิติทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนั้น อาจพัฒนาความ เข้มแข็งได้เพียงบางมิติเท่านั้น เนื่องจากเงื่อนไข และกระบวนการที่นำไปสู่ความเข้มแข็งใน แต่ละมิติของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศก็จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของ ประเทศที่มีอยู่ ทั้งที่เป็นทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมให้มีความเข้มแข็งและเชื่อมโยงกันเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา ทั้งนี้การเสริมสร้างทุนทาง สังคมจะเป็นพื้นฐานหลัก โดยต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพคนให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่ คุณธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มีความ เข้มแข็ง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนและระหว่างชุมชน และเป็นพลังของการ พัฒนาประเทศ (ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์, 2546) โดยอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็น หลักในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อมุ่งไปสู่ความสุขที่เกิดจากความสมดุล ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ ชุมชนสามารถบริหารจัดการ ใช้ประโยชน์จากทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างมีดุลยภาพสอดคล้องเชื่อมโยงกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ชุมชน เพิ่มพูนความสัมพันธ์อันใกล้ชิดทางสังคมระหว่างผู้คนทั้งภายในและภายนอกชุมชน ทั้งนี้ การรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งของคนในชุมชนนอกจากจะสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหา ที่ยากและสลับซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความยากจนที่มีความเป็นองค์รวมเกี่ยวพัน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครอง ซึ่งต้องอาศัยชุมชนที่เข้มแข็งเป็นเสาหลัก ในการร่วมมือร่วมใจดำเนินการให้หลุดพ้นจากความยากจนตลอดไปแล้ว ยังช่วยให้ชุมชน สามารถพัฒนาอนาคตของชุมชนได้อีกด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่น มีทั้งหมด 140 องค์การบริหาร ส่วนตำบล มีพื้นที่การปกครองประกอบด้วย 4,273 หมู่บ้าน 140 ตำบล ได้รับยกฐานะ จากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 14

ธันวาคม 2542 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562) ปัจจุบันประชาชนที่มีความคิดแบบเดิมก็ยังคงอยู่ในพื้นที่ และได้เปลี่ยนแปลงตนเองโดยนำความรู้ ความสามารถของตนเองมาเป็นผู้นำกลุ่ม และทำให้เกิดการยอมรับในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจอย่างมากในการทำงานวิจัยนี้ เพื่อให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของตนเอง และจะได้นำข้อมูลต่างๆ ไปพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อบทบาทในการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาในการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตจังหวัดขอนแก่น ทั้งหมด 13,379 คน (ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดขอนแก่น, 2561)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 375 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสุ่มของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970:607-610 อ้างใน สุทธนุศรีไสย์, 2551) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistate Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วน ตำบลในการสร้างชุมชนเข้มแข็งในเขตจังหวัดขอนแก่น มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open - endedtype) เพื่อสอบถาม ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่น

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนเข้มแข็ง
2. ร่างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้
3. นำแบบสอบถามที่ได้เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อแก้ไขสำนวนการใช้ภาษา ตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ยุเชี่ยวชาญเสนอแนะ
5. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำเรียนนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ
2. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วมาดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

3. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. วิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนางานองค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างชุมชนเข้มแข็งในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งในภาพรวม รายด้าน และเป็นรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์ตัดสินผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มีบทบาทอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มีบทบาทอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51- 2.50 หมายถึง มีบทบาทอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง มีบทบาทอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนางานองค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง : ในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยการแจกแจงความถี่

6. นำเอาสรุปผลที่ได้มาทำการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อหาแนวทางในการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 18 ท่าน

7. นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างชุมชนเข้มแข็งในเขตจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 60.80 และเพศหญิง ร้อยละ 39.20 มีอายุน้อยกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.30 รองลงมาอายุ 40 – 50 ปี ร้อยละ 33.30 อายุ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 18.30 ระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 76.70 และระดับปริญญาตรีและสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 23.30

ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อบทบาทในการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดหนึ่งด้าน และระดับปานกลางสองด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.54$) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{x} = 3.39$) และด้านสังคม ($\bar{x} = 3.38$) ตามลำดับ เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ใน

ระดับมากสองข้อ และระดับปานกลางแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนและเข้าไปรับทราบการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพต่างๆ ในตำบล เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มดังกล่าว ($\bar{x} = 3.58$) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลได้ออกไปพบปะพูดคุยกับประชาชนเพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการด้านการประกอบอาชีพ ($\bar{x} = 3.55$) ส่งเสริมสนับสนุนชุมชนให้มีการรวมตัวเป็นกลุ่มต่างๆ อยู่แล้วให้มีขีดความสามารถในการพัฒนามากขึ้น ($\bar{x} = 3.50$) องค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนช่วยในการจัดหาพันธุ์ปลาและพันธุ์พืชที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชนในชุมชน ($\bar{x} = 3.46$) องค์การบริหารส่วนตำบล ได้พัฒนาฐานข้อมูลชุมชนให้เป็นระบบและปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลศักยภาพชุมชน ($\bar{x} = 3.45$) องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ส่งเสริมการติดต่อประสานงานให้หน่วยงานภายนอก เพื่อนำความรู้ด้านวิชาชีพมาถ่ายทอด และฝึกอบรมให้ประชาชนในตำบล ($\bar{x} = 3.36$) การสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวมให้เป็นพลังขับเคลื่อนและขยายผลกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนในวงกว้างและระยะยาว ($\bar{x} = 3.35$) องค์การบริหารส่วนตำบล ได้นำความต้องการของชุมชนให้เป็นแผนชุมชนไปเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่นตามความเหมาะสม ($\bar{x} = 3.34$) สนับสนุนการระดมทุนในชุมชนเพื่อการออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อเป็นแหล่งทุนในการพัฒนาอาชีพ และจัดสวัสดิการขั้นต้นของชุมชน ($\bar{x} = 3.30$) และองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนช่วยในการจัดหาหรือขยายตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หรือผลผลิตทางการเกษตรให้ประชาชนในตำบล ($\bar{x} = 2.97$) **ด้านสังคม** โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากหนึ่งข้อ และระดับปานกลางเก้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ชี้แจงให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{x} = 3.56$) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลได้ชักชวนให้ประชาชนช่วยกันบำรุงรักษาสาธารณสุขสมบัติของตำบล ($\bar{x} = 3.50$) ทรนรงค์สร้างจิตสำนึกสาธารณะให้ประชาชนในตำบลเป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ($\bar{x} = 3.49$) องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ชักชวนให้ประชาชนช่วยกันทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาตำบล ($\bar{x} = 3.46$) ส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบล ($\bar{x} = 3.45$) มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ผ่านสื่อบุคคล สื่อการศึกษา สื่อท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.35$) จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.33$) การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

เรื่องยาเสพติดติดให้กับประชาชน ($\bar{x} = 3.30$) การเปิดพื้นที่สาธารณะในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.23$) การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ โรคติดต่อให้กับประชาชน ($\bar{x} = 3.13$) ด้านศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากห้าข้อ และระดับปานกลางห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลได้สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานประเพณีท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.97$) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันในตำบล เช่น วัด โรงเรียน ทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมและประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.77$) องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนร่วมกิจกรรม เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา แข่งขันกีฬา ($\bar{x} = 3.75$) การสร้างระบบความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของชุมชนและระหว่างชุมชนอย่างเท่าเทียมด้วยบริบททางศาสนาและวัฒนธรรมชุมชน ($\bar{x} = 3.70$) องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.66$) สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาคุณค่าเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างเข้มแข็งเมื่อนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นไปต่อยอดขยายผลในเชิงพาณิชย์ ($\bar{x} = 3.36$) เสริมสร้างโอกาสและสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งใน ระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.35$) ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงคุณค่าของวันสำคัญของครอบครัว ($\bar{x} = 3.33$) ส่งเสริมให้กลุ่มปราชญ์ กลุ่มแกนนำและผู้รู้ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ประชาชน ($\bar{x} = 3.29$) สนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาดสูง เช่น อาหาร สุขภาพ ทัศนกรรม บริการสุขภาพ บริการการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.25$)

แนวทางการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่นทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านศาสนาและวัฒนธรรม ในการสนทนากลุ่ม สรุปได้ว่า

แนวทางที่ 1) พัฒนาด้านเศรษฐกิจ เห็นว่าควรให้การสนับสนุนอาชีพต่างๆ ของประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การสนับสนุนการทำงานของกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร การสานกระเป่า ทอเสื่อ สานตะกร้า ปลูกพืชตามฤดูกาล เลี้ยงสัตว์ และโครงการอื่นๆ ที่จำเป็นในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ เห็นสมควร

แนวทางที่ 2) จัดหาเครือข่ายตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอาชีพเสริม ในกรณีว่างงานให้ชุมชนมีรายได้ เช่น การติดต่อหน่วยงานภายนอกหรือวิทยากรภายนอก มาให้ความรู้และสร้างอาชีพ

แนวทางที่ 3) ให้การสนับสนุนงบประมาณ และจัดหาพันธุ์พืชเกษตรกรรมใหม่ๆ มา แจกจ่ายแก่เกษตรกร และพืชที่ปลูกอยู่แล้ว เช่น อ้อย ยางพารา มันสำปะหลัง ถั่วลิสง เป็นต้น ให้มีคุณภาพทนต่อโรคระบาดได้

แนวทางที่ 4) จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมวางแผน เช่น การพบปะพูดคุยขององค์การบริหารส่วนตำบล กับประชาชนเพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน การให้ความรู้แก่เกษตรกร โดยการหาวิทยากรที่ความรู้และประสบการณ์นอกพื้นที่มาให้ความรู้ในการปลูกพืชเศรษฐกิจ แนะนำวิธีการหาแหล่งเงินทุนในการผลิต ตลอดจนหาตลาดรองรับ และขยายตลาดการเกษตร และน้อยที่สุดจัดให้มีการรวมกลุ่มสหกรณ์ของตำบล กลุ่มทำไร่ หรือกลุ่มกองทุนต่างๆ ให้ความเข้มแข็ง และให้ชุมชนทุกชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืนภายในชุมชนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาในการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อบทบาทในการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งด้าน และระดับปานกลางสองด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.54$) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{x} = 3.39$) และด้านสังคม ($\bar{x} = 3.38$) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม (2561) ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ระดับปานกลางไปหามากและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ การสนับสนุนภาครัฐและเอกชน ($Beta=0.338^{**}$) กระบวนการจัดการชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลทางบวกต่อความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ทั้ง 4 ปัจจัย สามารถพยากรณ์ความเข้มแข็ง

ของชุมชนได้ร้อยละ 50.80 ($R^2=0.508$) ส่วนปัจจัยผู้นำชุมชน และปัจจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชนไม่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) พิจารณาประเด็นสำคัญดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนและเข้าไปรับทราบการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพต่างๆ ในตำบล เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มดังกล่าว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลได้ออกไปพบปะพูดคุยกับประชาชนเพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการด้านการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) ส่งเสริมสนับสนุนชุมชนให้มีการรวมตัวเป็นกลุ่มต่างๆ อยู่แล้วให้มีขีดความสามารถในการพัฒนามากขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) องค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนช่วยในการจัดหาพันธุ์ปลาและพันธุ์พืชที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 3.46$) องค์การบริหารส่วนตำบล ได้พัฒนาฐานข้อมูลชุมชนให้เป็นระบบและปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลศักยภาพชุมชน ($\bar{X} = 3.45$) องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ส่งเสริมการติดต่อประสานงานให้หน่วยงานภายนอก เพื่อนำความรู้ด้านวิชาชีพมาถ่ายทอด และฝึกอบรมให้ประชาชนในตำบล ($\bar{X} = 3.36$) การสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวมให้เป็นพลังขับเคลื่อนและขยายผลกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนในวงกว้างและระยะยาว ($\bar{X} = 3.35$) องค์การบริหารส่วนตำบล ได้นำความต้องการของชุมชนให้เป็นแผนชุมชนไปเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่นตามความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.34$) สนับสนุนการระดมทุนในชุมชนเพื่อการออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อเป็นแหล่งทุนในการพัฒนาอาชีพ และจัดสวัสดิการขั้นต้นของชุมชน ($\bar{X} = 3.30$) และองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนช่วยในการจัดหาหรือขยายตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หรือผลิตผลทางการเกษตรให้ประชาชนในตำบล ($\bar{X} = 2.97$)

ด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากหนึ่งข้อ และระดับปานกลางเก้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ชี้แจงให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลได้ชักชวนให้ประชาชนช่วยกันบำรุงรักษาสาธารณสุขสมบัติของตำบล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) และรณรงค์สร้างจิตสำนึกสาธารณะให้ประชาชนในตำบลเป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ชักชวนให้ประชาชนช่วยกันทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาตำบล

($\bar{x} = 3.46$) ส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบล ($\bar{x} = 3.45$) มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ผ่านสื่อบุคคล สื่อการศึกษา สื่อท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.35$) จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.33$) การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดให้กับประชาชน ($\bar{x} = 3.30$) การเปิดพื้นที่สาธารณะในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.23$) การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ โรคติดต่อให้กับประชาชน ($\bar{x} = 3.13$)

ด้านศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากห้าข้อ และระดับปานกลางห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลได้สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานประเพณีท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันในตำบล เช่น วัด โรงเรียน ทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมและประเพณีของท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$) องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนร่วมกิจกรรม เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา แข่งขันกีฬา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) การสร้างระบบความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของชุมชนและระหว่างชุมชนอย่างเท่าเทียมด้วยบริบททางศาสนาและวัฒนธรรมชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$) สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาคุณค่าเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างเข้มแข็งเมื่อนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นไปต่อยอดขยายผลในเชิงพาณิชย์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.36$) เสริมสร้างโอกาสและสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.35$) ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงคุณค่าของวันสำคัญของครอบครัว ($\bar{x} = 3.33$) ส่งเสริมให้กลุ่มปราชญ์ กลุ่มแกนนำและผู้รู้ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ประชาชน ($\bar{x} = 3.29$) สนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาดสูง เช่น อาหาร สุขภาพ หัตถกรรม บริการสุขภาพ บริการการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.25$) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุปราณี จันทร์ส่ง (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง นโยบายการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง พบว่า ปัจจัยที่มีต่อนโยบายการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งรวม 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อนโยบายการพัฒนาทุนทาง

สังคมเพื่อสร้างชุมชน เข้มแข็งในพื้นที่ พบว่าการดำเนินงานต้องเป็นไปในลักษณะ แบบองค์รวมโดยมีเป้าหมายหลักคือการเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีลักษณะการสร้างเครือข่ายต้องสร้างและพัฒนาเครือข่ายของสมาชิกให้เกิดขึ้นภายในชุมชน ทุกกระบวนการควรมีการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการดำเนินนโยบายการพัฒนาชุมชนในทุกขั้นตอน กระบวนการสร้างการเรียนรู้ควรมีการศึกษาดูงานชุมชนที่เป็นต้นแบบและมีการพัฒนาแบบพึ่งพา ตนเองอย่างเข้มแข็ง การพัฒนาชุมชนควรมีคณะกรรมการบริหารหรือผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มี วิสัยทัศน์ในการมุ่งพัฒนาชุมชนอย่างบูรณาการ และชุมชนควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ภายนอกที่มีส่วนช่วยตั้งแต่ขั้นก่อตั้ง ตลอดจนการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งทุกระยะ

แนวทางการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่นทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านศาสนาและวัฒนธรรม ในการสนทนากลุ่ม สรุปได้ว่า

แนวทางที่ 1) พัฒนาด้านเศรษฐกิจ เห็นว่าควรให้การสนับสนุนอาชีพต่างๆ ของประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การสนับสนุนการทำงานของกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร การสานกระเป่า ทอเสื่อ สานตะกร้า ปลูกพืชตามฤดูกาล เลี้ยงสัตว์ และโครงการอื่นๆ ที่จำเป็นในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ เห็นสมควร

แนวทางที่ 2) จัดหาเครือข่ายตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอาชีพเสริมในกรณีว่างงานให้ชุมชนมีรายได้ เช่น การติดต่อหน่วยงานภายนอกหรือวิทยากรภายนอก มาให้ความรู้และสร้างอาชีพ

แนวทางที่ 3) ให้การสนับสนุนงบประมาณ และจัดหาพันธุ์พืชเกษตรกรรมใหม่ๆ มาแจกจ่ายแก่เกษตรกร และพืชที่ปลูกอยู่แล้ว เช่น อ้อย ยางพารา มันสำปะหลัง ถั่วลิสง เป็นต้น ให้มีคุณภาพทนต่อโรคระบาดได้

แนวทางที่ 4) จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมวางแผน เช่น การพบปะพูดคุยขององค์การบริหารส่วนตำบล กับประชาชนเพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน การให้ความรู้แก่เกษตรกร โดยการหาวิทยากรที่ความรู้และประสบการณ์นอกพื้นที่มาให้ความรู้ในการปลูกพืชเศรษฐกิจ แนะนำวิธีการหาแหล่งเงินทุนในการผลิต ตลอดจนหาตลาดรองรับและขยายตลาดการเกษตร และน้อยที่สุดจัดให้มีการรวมกลุ่มสหกรณ์ของตำบล กลุ่มทำไร่หรือกลุ่มกองทุนต่างๆ ให้ความเข้มแข็ง และให้ชุมชนทุกชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน

งานเพื่อให้เกิดความยั่งยืนภายในชุมชนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬามณี แก้วโพหนองและคณะ(2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการชุมชนเพื่อความยั่งยืน พบว่า การที่ชุมชนจะเป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนนั้น มีเหตุผลที่สำคัญอยู่ 4 ประการ ที่จะทำให้ชุมชนเป็นชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน คือ 1) ชุมชนต้องรักตัวเองให้เป็นและประชาชนทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ วางแผนและหาสาเหตุเมื่อชุมชนเผชิญกับปัญหา 2) รัฐบาลไม่ว่าจะเป็นส่วนกลางหรือส่วนท้องถิ่นจะต้องให้การช่วยเหลือสนับสนุนชุมชน 3) องค์กรเอกชน จะต้องให้ความช่วยเหลือเอกชนในด้าน CSR และ 4) สถาบันทางสังคม ไม่ว่าจะเป็น องค์กร พัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษา/นักวิชาการ สถาบันศาสนา และสื่อต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่มีความจำเป็น แบบถ้อยที่ถ้อยอาศัยในการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่จะนำไปพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่น ทั้งหมด 4 แนวทางหลัก ซึ่งประกอบด้วย

แนวทางที่ 1) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องให้การสนับสนุนพัฒนาด้านอาชีพสำหรับประชากรในองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การสนับสนุน การทำงานของกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร การสานกระเป่า ทอเสื่อ สานตะกร้า ปลูกพืชตามฤดูกาล เลี้ยงสัตว์ และโครงการอื่นๆ ที่จำเป็นในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ เห็นสมควร

แนวทางที่ 2) จัดหาเครือข่ายตลาดในการจำหน่ายสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอาชีพเสริมในกรณีว่างงานให้ชุมชนมีรายได้ เช่น การติดต่อหน่วยงานภายนอกหรือวิทยากร ภายนอกมาให้ความรู้และสร้างอาชีพ

แนวทางที่ 3) ให้การสนับสนุนงบประมาณ และจัดสรรงบประมาณในการประกอบอาชีพ จัดหาพันธุ์พืชเกษตรกรรมใหม่ๆ มาแจกจ่ายแก่เกษตรกร และพืชที่ปลูกอยู่แล้ว เช่น อ้อย ยางพารา มันสำปะหลัง ถั่วลิสง เป็นต้น ให้มีคุณภาพทนต่อโรคระบาดได้

แนวทางที่ 4) จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมวางแผน เช่น การพบปะพูดคุยขององค์การบริหารส่วนตำบล กับประชาชนเพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน การให้ความรู้แก่เกษตรกร โดยการหาวิทยากรที่ความรู้และประสบการณ์นอกพื้นที่มาให้ความรู้ใน

การปลูกพืชเศรษฐกิจ แนะนำวิธีการหาแหล่งเงินทุนในการผลิต ตลอดจนหาตลาดรองรับ และขยายตลาดการเกษตร และน้อยที่สุดจัดให้มีการรวมกลุ่มสหกรณ์ของตำบล กลุ่มทำไร่ หรือกลุ่มกองทุนต่างๆ ให้มีความเข้มแข็ง และให้ชุมชนทุกชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืนภายในชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ด้านเศรษฐกิจ ควรหาแนวทางในการพัฒนาอาชีพของประชาชนให้ประชาชนมีอาชีพ นำไปสู่การพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้เกิดการมีรายได้ พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ด้านสังคม ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น วันผู้สูงอายุ วันเฉลิมพระชนมพรรษา ควรการเปิดเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบมากขึ้น ในเรื่องยาเสพติด การทะเลาะวิวาทของเยาวชน การลักขโมยของในชุมชน โดยการจัดให้มีพื้นที่ในการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดให้กับลูกหลานประชาชน การรู้จักสามัคคีของเยาวชน การรู้จักโทษของยาเสพติด และร่วมกันเป็นหูเป็นตาแทนกัน ตลอดจนการปราบปรามยาเสพติดให้หมดจากชุมชน ควรจัดกิจกรรมนำเที่ยว แต่ละหมู่บ้าน เพื่อศึกษาดูงานด้านการให้ความรู้ต่างๆ เพื่อให้คนในตำบลเกิดความสามัคคีกัน และน้อยที่สุดควรจัดเวทีประชาคมร่วมกับชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และเสนอแนะแนวทางการบริหารงานในเขตที่รับผิดชอบ

ด้านศาสนาและวัฒนธรรมส่วนใหญ่เห็นว่าควรสนับสนุนโครงการให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดงานและสนับสนุนเงินงบประมาณในการจัดงานบุญ ประเพณีในท้องถิ่น โครงการจัดการแข่งขันกีฬาประจำตำบล ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีทอดเทียนพรรษา วันลอยกระทง และต้องการให้สนับสนุนเงินค่าไฟฟ้า-น้ำประปาของวัด รองลงมาควรจัดอบรมศีลธรรม จริยธรรม ให้ประชาชนมีความรู้สึกเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน สามัคคีกันและจะได้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ควรจัดตั้งชุมชนศาสนาเพื่อให้ประชาชนออกมารับฟังเรื่องที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับศาสนา จะได้อนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ให้ประชาชนในตำบลหยุดวันพระและอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป และน้อยที่สุดควรการตรวจตราหาความจริงเรื่องการเรียกรับบุญต่างๆ จากหน่วยงานภายในและภายนอกชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). *ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2563. จาก http://www.dla.go.th/work/abt/?fbclid= wAR1YfPwKUYqkLlj0_1Ukr4fXuqD8tonCMiZnzVsdbYdneeUjwK-vWvgNUd8
- จุฬามณี แก้วโพทองและคณะ. (2561). *การบริหารจัดการชุมชนเพื่อความยั่งยืน*. ผลงานวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2546). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง*. ขอนแก่น: ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการ สาธารณสุขมูลฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศูนย์ข้อมูลข่าวสารส่วนราชการ สำนักงานจังหวัดขอนแก่น. (2562). *ทำเนียบส่วนราชการ*. สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2563 จาก <http://www.khonkaen.go.th/khonkaen6/main.php?cont=official>
- สุทธนู ศรีไสย์. (2551). *สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุปราณี จันทร์ส่ง. (2559). *นโยบายการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง*. วิทยานิพนธ์. รัฐประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรื. (2562). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564)*. สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2563 จาก www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422